

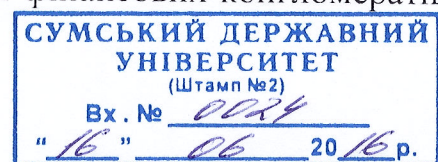
ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Козирєва Вадима Анатолійовича на тему
«Науково-методичні засади функціонування фінансових конгломератів у
періоди нестабільності», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук за спеціальністю
08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Актуальність обраної теми дослідження

Протягом останніх десятиліть розвиток фінансового сектору економіки країни значною мірою перебуває під впливом процесів концентрації та централізації економічних відносин, активного впровадження новітніх інформаційних та інноваційних технологій, лібералізації державної політики та посилення конкуренції між фінансовими посередниками. Разом з тим, особливо помітним макроекономічним явищем стала взаємодія фінансових установ, зокрема банків, страхових та інвестиційних компаній як найактивніших учасників фінансового ринку, діяльність яких здатна впливати на розвиток фінансового сектору економіки. Світова практика засвідчує, що активізація процесів фінансової конгломерації на ринку супроводжується посиленням ризикової складової у діяльності інтегрованого фінансового посередника. Отже, тему дисертаційної роботи Козирєва В. А. можна вважати цілком актуальною.

**Зв'язок теми з державними та галузевими науковими програмами,
пріоритетними напрямками розвитку науки**

Дисертаційна робота узгоджується з пріоритетними напрямками наукових розробок, які здійснювалися в рамках науково-дослідних тем Української академії банківської справи: «Сучасні технології фінансово-банківської діяльності в Україні» (номер державної реєстрації 0102U006965), «Розвиток страхового ринку України в контексті сталого розвитку» (номер державної реєстрації 0107U0123113). До звітів за даними темами увійшли пропозиції дисертанта щодо аналізу діяльності фінансових конгломератів на

основі оцінки рівня інтеграції секторів фінансового ринку, а також щодо оцінки сучасного стану фінансових конгломератів в Україні.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, опублікованими її автором науковими працями і авторефератом дає можливість відзначити, що наукові результати, висновки і рекомендації достатньо повно досліджені та обґрунтовані. Автором аналітично опрацьовано більше двохсот літературних джерел по темі дисертації відносно фундаментальних положень теорії фінансів, страхування та банківської справи, використана офіційна статистична інформація, а також дані, отримані автором особисто.

Мета, об'єкт і предмет дослідження, чітко визначені і сформульовані Козирєвим В. А., відповідають обраній темі дисертації. Мета наукового дослідження, яка полягає в розвитку теоретичного підґрунтя та методичного забезпечення функціонування фінансових конгломератів у періоди нестабільності, досягнута. Тема дослідження розглянута та викладена всебічно і докладно; зміст сформульованих наукових завдань структурно і логічно узгоджений та забезпечує досягнення поставленої мети.

Дисертантом розглянуто теоретичні аспекти і науково-методичні засади функціонування фінансових конгломератів у періоди нестабільності. Дисертаційну роботу позитивно характеризує системність підходу до вирішення поставлених завдань та логічна побудова. Висновки та рекомендації ілюструються фактичним матеріалом, є достовірними, що підтверджується відповідними актами, довідками про впровадження. Крім того, обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, підтверджується публікацією основних результатів дослідження у колективних монографіях та фахових виданнях з економіки, оприлюдненням їх на науково-практичних конференціях з широкою географією проведення, які відбулися в 2013–2014 роках в містах Сімферополь, Дніпропетровськ, Суми, Хмельницький, Київ, Черкаси.

При підготовці дисертаційної роботи автор орієнтувався на сучасну методологію і технологію наукових досліджень, що підтверджується застосуванням широкого спектру методів аналізу і обробки інформації, зокрема: методів аналізу, синтезу, групування, логічного узагальнення, кластерного аналізу, структурного аналізу, а також економіко-математичного моделювання.

**Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій,
сформульованих у дисертації**

У дисертаційній роботі сформульовано та обґрунтовано сукупність положень, які характеризуються суттєвою науковою новизною і свідчать про особистий внесок її автора в розвиток економічної науки, який полягає в поглибленні існуючих та обґрунтуванні нових науково-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо забезпечення ефективної діяльності фінансових конгломератів у періоди фінансової нестабільності. Новизна наукових результатів полягає в тому, що:

вперше:

- запропоновано науково-методичний підхід до оцінки рівня нестабільності фінансового ринку за допомогою структурного моделювання та на базі розрахунку індикатора фінансової нестабільності, що дозволяє формалізувати вплив фінансової нестабільності на інтегровані фінансові посередники (підрозділ 3.1, стор. 136–149);

удосконалено:

- модель взаємодії учасників фінансового конгломерату з урахуванням активізації інтеграційних та конвергентних процесів на фінансовому ринку шляхом застосування багатofакторної оптимізації (підрозділ 3.2, стор. 150–165);

- положення системи регулювання вітчизняного фінансового ринку і консолідованого нагляду за діяльністю фінансових конгломератів, що представляє собою аналіз часових рядів з урахуванням зовнішніх по відношенню до ринку факторів нестабільності (підрозділ 3.3, стор. 165–192);

– забезпечення до визначення центричності інтегрованих фінансових посередників шляхом проведення кластеризації основних показників діяльності інтегрованих фінансових посередників та їх структурних складових (підрозділ 2.3, стор. 124–133);

набули подальшого розвитку:

– базові принципи М&А-трансакцій в інтеграційних процесах на фінансовому ринку з урахуванням цілей та завдань фінансових конгломератів (підрозділ 1.3, стор. 54–56);

– періодизація становлення та розвитку фінансових конгломератів на основі аналізу особливостей нормативно-законодавчої бази у різних країнах світу (підрозділ 1.2, стор. 36–41);

– розуміння сутності поняття «нестабільність» як стану фінансового ринку, що призводить до структурних змін та зрушень у структурі фінансових посередників, які змушені протидіяти дисбалансам, що виникають у процесі їх діяльності, та граничним проявам фінансової нестабільності – кризовим явищам (підрозділ 2.1, стор. 86–108);

– засади виявлення фінансової нестабільності у системі регулювання та нагляду фінансового ринку, що ґрунтується на розрахунку переліку рекомендованих МВФ показників та запропонованого набору структурних індикаторів (підрозділ 2.2, стор. 109–123).

Практичне значення результатів дисертаційної роботи

Зазначені наукові положення та пропозиції сформульовані автором вперше, що свідчить не лише про їх наукову новизну, а й практичну цінність. Практичне значення результатів дисертаційної роботи полягає у використанні теоретичних висновків, методичних розробок і практичних рекомендацій розвитку фінансових конгломератів у періоди нестабільності.

Наукова значущість отриманих результатів обумовлена можливістю широкого застосування розроблених в дисертації методичних підходів як у проведенні подальших досліджень, так і у практичній діяльності. У своєму інтегральному вигляді результати дисертаційної роботи спрямовані на

вирішення важливої практичної проблеми – поглибленні існуючих та обґрунтуванні нових науково-методичних підходів та практичних рекомендацій функціонування фінансових конгломератів у періоди нестабільності.

Теоретичні положення і науково-методичні підходи були впроваджені в практику, про що свідчать відповідні акти та довідки: довідка від 16.03.2016 № 714, яка надана АТ «Укрсиббанк»; довідка від 12.05.2015 №14, яка надана ПАТ «Альфа-банк»; довідка від 16.06.2015 № 714-544, яка надана ПрАТ «Страхова компанія «УНІКА», довідка від 16.02.2016 № 74-112, яка надана ПрАТ «ІНГО Україна».

Результати наукових розробок використовуються у навчальному процесі Української академії банківської справи при викладанні дисциплін: «Фінансовий ринок», «Фінансовий нагляд» та «Страховання» (акт від 05.01.2016).

Повнота викладу основних результатів дисертації, висновків і пропозицій в опублікованих працях здобувача

Вивчення матеріалів дослідження та автореферату дисертанта свідчать про відповідність змісту автореферату основним положенням дисертаційної роботи. Дослідження має концептуальний та прикладний аспекти, що є характерним для наукової роботи. В авторефераті в повній мірі розкрито всі основні наукові результати, які отримано в процесі дослідження, ступінь новизни розробок, висновки та рекомендації роботи. Дисертація та автореферат відповідають вимогам, що пред'являються до кандидатських дисертацій за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Результати дисертації відображено в 16 наукових працях загальним обсягом 6,06 друк. арк., з яких особисто автору належать 3,82 друк. арк., у тому числі 6 статей у фахових виданнях (у тому числі 5 – у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз), 1 стаття у міжнародному науковому виданні, 1 розділу колективної монографії, 8 публікацій у збірниках тез доповідей конференцій. У публікаціях, виконаних у співавторстві, особистий

внесок дисертанта відображено повною мірою.

У цілому дисертаційна робота відзначається логічністю побудови, завершеністю, обґрунтованістю наукових положень та висновків, сучасним науковим стилем подачі матеріалу. Дисертація містить достатню кількість таблиць, схем, рисунків, графіків, які подаються безпосередньо в основній частині дисертації та виносяться в додатки.

Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи

У цілому позитивно оцінюючи наукове та практичне значення одержаних Козирєвим В. А. результатів дослідження, слід зазначити деякі дискусійні положення, недоліки та зауваження, що мають місце в дисертаційній роботі.

1. Одним із чинників поглиблення кризи на страховому ринку України в межах мікрорівня автором визначено ризикову політику інвестування коштів (рис. 2.6, стор. 100). Хоча статистичні дані засвідчують, що станом на кінець 2015 року 44,7% технічних резервів та 57,5% резервів зі страхування життя розміщено на строкових депозитних рахунках у банках, що вважається низько ризиковим інструментом вкладання коштів порівняно з іншими.

2. У тексті дисертації автор досить часто вживає поняття «центричність фінансових конгломератів», проте яка економічна сутність даного терміну залишилося з роботи незрозумілим.

3. Оцінювання рівня інтеграції на фінансовому ринку здійснено на основі аналізу часових рядів з урахуванням зовнішніх по відношенню до ринку факторів нестабільності. Проте, у роботі відсутня аргументація автора у виборі зовнішніх факторів нестабільності: індексу споживчих цін, сальдо платіжного балансу України, обсягу внутрішнього кредитування, стану золотовалютних резервів (рис. 3.22, стор. 182).

4. У контексті підходу до виявлення фінансової нестабільності у системі регулювання та нагляду за учасниками фінансового ринку дисертантом запропоновано розраховувати показники інвестиційного ринку, показники фінансових та нефінансових корпорацій та показник фінансової

глибини (стор. 115–116). На нашу думку, розроблений підхід не враховує показники діяльності структурно важливого суб'єкта на фінансовому ринку як держави.

5. Одним із пунктів наукової новизни є визначення нестабільності, як стану фінансового ринку, що призводить до структурних змін та зрушень у структурі фінансових посередників, які змушені протидіяти дисбалансам, що виникають у процесі їх діяльності, та граничним проявам фінансової нестабільності – кризовим явищам. Проте в роботі не зазначено чим даний підхід автора до трактування нестабільності відрізняється від вже існуючих (п. 2.1, стор. 86–90).

6. Попри значні напрацювання автора в розробці наукових та практичних підходів до удосконалення роботи фінансових конгломератів на вітчизняному ринку, в тексті дисертації не зазначено хто виступає потенційними користувачами або замовниками отриманих результатів.

Незважаючи на перераховані вище дискусійні положення та недоліки, що містяться в дисертаційній роботі, вони не зменшують загального позитивного враження від неї.

Загальна оцінка дисертації та її відповідність встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України

Дисертаційна робота Козирева В. А. представляє собою цілісну, завершену, самостійно виконану, кваліфіковану наукову працю, в якій на основі проведених автором досліджень отримані нові науково-обґрунтовані результати щодо розвитку науково-методичних підходів та практичних рекомендацій у контексті забезпечення ефективної діяльності фінансових конгломератів у періоди нестабільності

Зміст дисертації відповідає визначеній меті та поставленим завданням, які повністю вирішені автором у процесі дослідження. Основні положення роботи, які виносяться на захист, мають елементи наукової новизни. Автореферат є автентичним за змістом і відображає основні положення дисертації. Наукові положення, що виносяться на захист, повністю

відображені у публікаціях здобувача, які відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України. Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами спостережень. Напрямок дисертаційного дослідження відповідає профілю спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Актуальність теми дослідження, його високий рівень, наукова новизна, теоретичне і практичне значення, достовірність отриманих результатів і обґрунтованість рекомендацій, дають усі підстави стверджувати, що дисертаційна робота «Науково-методичні засади функціонування фінансових конгломератів у періоди нестабільності» відповідає нормативним вимогам Міністерства освіти і науки України, пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 зі змінами, затвердженими Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19 серпня 2015 р. та № 1159 від 30.12.2015 р., а її автор – Козирєв В. А. – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

Доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку
ДВНЗ «Національний гірничий університет»

М. В. Корнєєв

Підпис Корнєєва М.В. засвідчую:
Вчений секретар
ДВНЗ «Національний гірничий університет»

О.А. Данилова